

Силабус дисципліни «Соціологія»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Соціологія

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях;
Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Підсумковий контроль: Іспит

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання соціальної інформації: виявлення суттєвих соціальних фактів, порівняння соціальних явищ, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних есе, рефератів і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати соціологічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та короткі аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу соціальних ситуацій, обговорення кейсів і спільного пошуку рішень. - аналізувати соціальну, статистичну та нормативну інформацію; - виділяти головне та узагальнювати результати соціологічних досліджень; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності соціології як науки, її об'єкта, предмета, методів та функцій у сучасному суспільстві. Знання основних соціологічних теорій, концепцій та парадигм, а також особливостей розвитку суспільства як соціальної системи. Здатність аналізувати соціальну структуру, стратифікацію та мобільність. Здатність застосовувати соціологічні методи для аналізу соціальних процесів у сфері ІТ та управлінських інформаційних систем. Знання основ соціології організацій, соціальної комунікації, соціологічного дослідження у цифровому суспільстві. - характеризувати основні соціологічні теорії та парадигми; - аналізувати соціальну структуру та стратифікацію сучасного суспільства; - розрізняти методи соціологічного дослідження та застосовувати їх; - оцінювати соціальні процеси та явища в контексті ІТ-середовища; - пояснювати вплив соціальних чинників на технологічний розвиток.	Результати навчання Пояснювати сутність соціологічних категорій та явищ: суспільство, соціальна структура, соціальна група, соціальний інститут, соціалізація, соціальна стратифікація, соціальна мобільність, соціальний конфлікт, девіація та соціальний контроль. Аналізувати соціальні процеси та явища сучасного цифрового суспільства. Застосовувати базові методи соціологічного дослідження, орієнтуватися у нормативно-правовій базі у сфері інформаційного суспільства. Розуміти соціальні виміри ІТ-галузі, цифрових технологій та їх вплив на суспільний розвиток в Україні. - пояснювати зміст ключових соціологічних понять і категорій; - аналізувати соціальну структуру та динаміку сучасного суспільства; - застосовувати методи збору та аналізу соціологічних даних; - оцінювати соціальні наслідки впровадження інформаційних технологій; - використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих рішень.
--	---	---

Соціологія як наука та суспільство як система

Тема 1.1

Соціологія як наука.

Об'єкт, предмет, структура та функції соціології. Місце соціології в системі соціальних і гуманітарних наук. Зв'язок із соціальною інформатикою та інформаційними технологіями.

Тема 1.2

Історія становлення соціологічної думки:

від класичних (Конт, Спенсер, Дюркгейм, Вебер, Маркс) до сучасних теорій і парадигм. Розвиток вітчизняної соціологічної думки.

Тема 1.3

Суспільство як соціальна система.

Ознаки, структура та типологія суспільств. Теорії розвитку суспільства. Інформаційне та цифрове суспільство.

Тема 1.4

Особистість у соціологічному вимірі. Соціологічна структура особистості. Соціалізація: поняття, агенти та інститути. Соціальна роль і соціальний статус. Особистість в умовах цифровізації.

Соціальна структура, інститути та культура

Тема 2.1

Соціальна структура суспільства: поняття, компоненти. Соціальні групи та спільноти. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність у сучасному українському суспільстві.

Тема 2.2

Соціальні інститути та організації: поняття, ознаки, функції. Інституціоналізація суспільних відносин. Сім'я, освіта, ЗМІ, держава як соціальні інститути в цифрову епоху.

Тема 2.3

Соціологія культури: поняття культури, її складові та функції. Культурна динаміка. Масова, цифрова та мережева культура. Вплив ІТ на культурні процеси в суспільстві.

Тема 2.4

Соціальні спільноти та соціальна комунікація. Мережеве суспільство (М. Кастельс). Соціальні мережі як нова форма соціальної взаємодії. Соціальний капітал в умовах цифровізації.

Соціальні процеси, конфлікти та відхилення

Тема 3.1

Соціальні зміни та соціальний розвиток: поняття, теорії, чинники. Соціальна трансформація українського суспільства. Вплив технологічних інновацій на суспільні зміни.

Тема 3.2

Соціологія конфлікту: сутність, природа, теорії соціального конфлікту. Структура, функції, типологія та стадії розвитку конфліктів. Управління соціальними конфліктами в організаціях і суспільстві.

Тема 3.3

Соціальна девіація та соціальний контроль: поняття девіантної поведінки, її форми та теорії. Кіберзлочинність як різновид девіації в цифровому середовищі. Методи соціального контролю.

Тема 3.4

Соціологія праці та зайнятості: ринок праці в IT-секторі, профільні соціальні проблеми галузі. Дистанційна праця, автоматизація та соціальні наслідки цифровізації ринку праці.

Соціологічне дослідження та соціологія в ІТ-контексті

Тема 4.1

Методологія та методи соціологічного дослідження: програма дослідження, вибірка, методи збору (анкетування, інтерв'ю, спостереження, аналіз документів). Цифрові методи в соціологічних дослідженнях (веб-опитування, аналіз Big Data).

Тема 4.2

Соціологія організацій: поняття організації, типи, структура. Організаційна культура в ІТ-компаніях. Соціальне управління та лідерство в технологічних організаціях. Agile та соціальний вимір командної роботи.

Тема 4.3

Соціологія інформаційного суспільства: цифрова нерівність, цифровий розрив, інформаційна безпека як соціальна проблема. Соціальні виміри штучного інтелекту та автоматизації. Етика в ІТ-галузі.

Тема 4.4

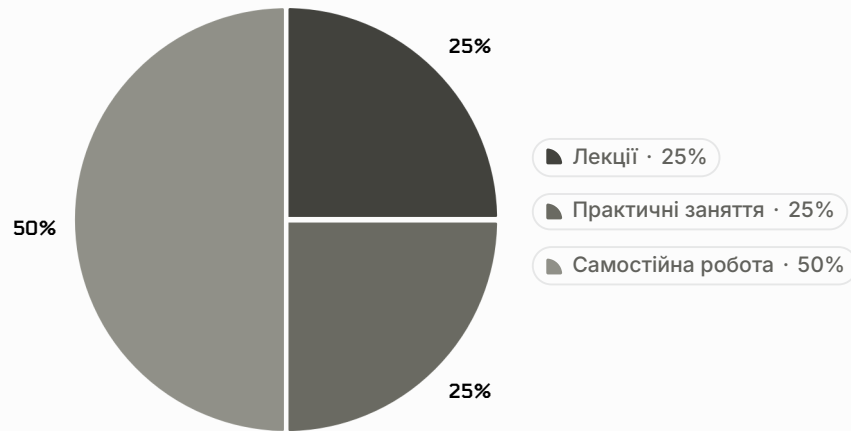
Громадська думка та соціальне прогнозування. Методи збору та аналізу громадської думки. Соціальна відповідальність бізнесу в ІТ-секторі. Підсумкове узагальнення курсу та підготовка до іспиту.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Соціологія як наука	2	2	4
	Тема 1.2 — Історія соціологічної думки	2	2	4
	Тема 1.3 — Суспільство як система	2	2	4
	Тема 1.4 — Особистість у соціології	2	2	3
Модуль 2	Тема 2.1 — Соціальна структура і стратифікація	2	2	4
	Тема 2.2 — Соціальні інститути і організації	2	2	3
	Тема 2.3 — Соціологія культури	2	2	4
	Тема 2.4 — Мережеве суспільство і комунікація	4	4	3
Модуль 3	Тема 3.1 — Соціальні зміни та розвиток	2	2	3
	Тема 3.2 — Соціологія конфлікту	2	2	4
	Тема 3.3 — Девіація і соціальний контроль	2	4	3
	Тема 3.4 — Соціологія праці в ІТ-секторі	2	2	3
Модуль 4	Тема 4.1 — Методи соціологічного дослідження	2	2	4
	Тема 4.2 — Соціологія організацій	2	2	3
	Тема 4.3 — Соціологія інформаційного суспільства	2	2	4
	Тема 4.4 — Громадська думка і соціальне прогнозування	2	2	3
Разом		34	36	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Підсумковий контроль — іспит. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з соціології
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, аналіз соціальних ситуацій, розв'язання кейсів
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань та аналітичних матеріалів

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно аналізувати соціальні процеси та явища.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з соціології (Лукашевич, Туленков; Піча та ін.), науковими статтями у фахових виданнях, зокрема з соціології інформаційного суспільства. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування соціальних категорій, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Інституту соціології НАН України (i-soc.com.ua), Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua), соціологічних служб (KMIC, Рейтинг, Соціс), а також міжнародних ресурсів (Eurobarometer, Pew Research Center). Аналіз соціологічних звітів, даних про суспільні настрої та соціальні процеси в Україні. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними та науковими джерелами, формування соціологічного мислення.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо дослідження соціальних явищ та процесів; порівняльного аналізу соціальної структури суспільства; дослідження соціальних наслідків цифровізації; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань соціології та інформаційного суспільства. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, інтерпретувати соціальні факти та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов завдань і кейсів, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання методів соціологічного аналізу; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань і повторення прикладів із занять. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або аналітичне есе, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз соціальних процесів, дослідницькі кейси). Оцінюються повнота відповіді, аналітична глибина та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмово (теоретичні питання + аналітичне завдання) або тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Соціологія» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії та управлінських інформаційних систем. Такий підхід сприяє глибшому розумінню соціальних процесів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із соціальної практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних соціальних ситуацій та явищ в ІТ-галузі та суспільстві; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.	Практичні завдання Аналітичні вправи за темами (дослідження соціальних груп, конфліктів, соціальних мереж); відпрацювання методів соціологічного аналізу та інтерпретації даних.
Дискусії Обговорення актуальних соціальних проблем суспільства та ІТ-галузі (цифрова нерівність, кіберзлочинність, соціальна відповідальність ІТ-компаній); розвиток критичного мислення та аргументації.	Міні-дослідження Проведення елементарних соціологічних досліджень (анкетування, опитування, аналіз даних); формування навичок роботи з первинними соціологічними даними.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, есе і презентацій за обраною соціологічною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей на соціологічні питання.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».		

Рекомендована література та ресурси

1. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс : підручник. 4-те вид. — Київ : Каравела, 2023. — 408 с.
2. Соціологія : підручник / за ред. д-ра соціол. наук, проф. В. М. Пічі. 5-те вид., стереотипне. — Київ : Каравела, 2023. — 296 с.
3. Найчук А. В., Сулятицька Т. В., Маркітантов В. Ю. Соціологія : навчально-методичний посібник. — Кам'янець-Подільський : КПНУ імені Івана Огієнка, 2024. — 298 с.
4. Castells M. The Information Age: Economy, Society, and Culture. Vol. 1: The Rise of the Network Society. 2nd ed. — Wiley-Blackwell, 2022.
5. Van Dijk J. The Digital Divide. — Polity Press, 2023.
6. Zuboff S. The Age of Surveillance Capitalism. — Profile Books, 2022.
7. Рущенко І. П., Сердюк О. О. Соціологія : курс лекцій для студентів. — Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2023.
8. Соціальні наслідки цифрової трансформації : колективна монографія / за ред. О. В. Горпинич та ін. — Київ : ДУТ, 2023. — 235 с. URL: <https://dut.edu.ua/>
9. Євась Т. В., Жукова О. Ю. Соціологія організацій та управління : навч. посіб. — Київ : ДУІТ, 2024.
10. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
11. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 09.01.2007 № 537-V. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
12. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
13. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
14. Інститут соціології НАН України. — URL: <https://i-soc.com.ua/>
15. Київський міжнародний інститут соціології (KMIC). — URL: <https://www.kiis.com.ua/>
16. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. — URL: <https://thedigital.gov.ua/>
19. Pew Research Center. Internet & Technology Research. — URL: <https://www.pewresearch.org/internet/>
20. Eurobarometer — Surveys on Digital Society. — URL: <https://europa.eu/eurobarometer/>
21. Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг». — URL: <http://stmm.in.ua/>
22. Журнал «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» (Інститут соціології НАН України). — URL: <https://i-soc.com.ua/>
23. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>